

HØRINGSUTTALELSER VED OFFENTLIG ETTERSYN

Forslag til detaljregulering for Steinbrudd – Skåruddalen lå ute til offentlig ettersyn i perioden 04.12.2019 til 31.01.2020.

Innen høringsfristen har reguleringsavdelingen i Indre Østfold kommune mottatt 10 uttalelser. Supplerende uttalelse fra nabo i Heliveien 736 er mottatt 25. mai 2021.

Sammendrag og kommentar til innkomne høringsuttalelser følger av vedlegg 12.

Liste over høringsuttalelser ved offentlig ettersyn:

1	Viken fylkeskommune, Plan Avd for kommunale Planer	31.01.2020
2	Fylkesmannen i Oslo og Viken,	03.02.2020
3	Statens vegvesen	14.01.2020
4	Direktorat for mineralforvaltning	14.01.2020
5	Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap	06.12.2019
6	NVE	10.12.2019
7	MDG Indre Østfold	28.01.2020
8	Miljøorganisasjonen Grønn Fremtid	12.01.2020
9	Bergersen, Heliveien 736, 518/1	24.01.2020 og 25.05.2021
10	Fellesuttalelse fra Naturvernforbundet i Nordre Østfold og Fortidsminneforeningen i Indre Østfold	29.01.2020

INDRE ØSTFOLD KOMMUNE
Postboks 34
1861 TRØGSTAD

Vår ref.: 9613/2020 - 2020/399

Deres ref.:

Dato: 31.01.2020

Uttalelse - offentlig ettersyn - detaljreguleringsplan - Skåruddalen - steinbrudd/pukkverk - - Indre Østfold kommune

Viken fylkeskommune viser til brev fra Spydeberg kommune datert 04.12.2019 med frist 31.01.2020. Planen skal behandles av kommunestyret i Indre Østfold kommune.

Hensikten med planarbeidet er å få en detaljregulering som skal definerer uttak av masser og tilbakeføring av landskapet, slik at driften på det eksisterende pukkverket kan forlenges. Det foreslås ytterligere uttak av masser 17 meter ned i grunnen og noe sydovert inn i kollen. I tillegg skal arealene fylles igjen og tilbakeføres. I sør er det foreslått LNF- områder.

Planen er utarbeidet av Enerhaugen Arkitektkontor AS på vegne av Oslo Pukk Kjell Sørli AS.

Planarbeidet er oversendt til Østfold fylkeskommune, og fylkesplan for Østfold gjelder inntil det er vedtatt en felles plan for Viken fylkeskommune. Bærekraftsmålene i FN17 skal være en del av grunnlaget for samfunns- og arealplanleggingen. Vi har vurdert plansaken ut fra fylkeskommunens rolle som regional planmyndighet, som fagmyndighet for kulturminnevern og som forvalter av fylkesveinettet. Nedenfor følger fylkeskommunens innspill og vurderinger:

Ved varsel om oppstart datert 15.11.2017 (vår sak 2017/11929) la vi vekt på følgende forhold:

- Forholdet til overordnede planer, spesielt fylkesplanen «Østfold mot 2050» og Spydebergs kommuneplan bestemmelse 1.4 angående massehåndtering
- Fagrapport Råstoff og masseuttak i Østfold og midlertidige retningslinjer for deponering av masser (Fylkestinget 22.09.2016)
- Landskap og synlighet
- Vannforskriften § 12
- Trafikk

Kommunen fremhever utfordringene med planen for pukkverket med belastning i form av trafikk, miljø og estetikk, utslipp til vann og luft, hensyn til landskap og sikkerhet.

Planområdet er utvidet mot vest i forhold til reguleringsplan for «Steinbrudd i Skåruddalen» fra 2001, og området er oppgitt å være omkring 12 daa større enn område avsatt i kommuneplanens arealdel, men samtidig skal et tilnærmet likt område avsatt i gjeldende regulering tilbakeføres til LNF.

PLAN Avd for Kommunale Planer

Postadresse: Postboks 220, 1702 SARPSBORG

Besøksadresse: Galleri Oslo Schweigaards gate 10, 0185 OSLO

Telefon: 32 30 00 00

E-post: post@viken.no

Internett: www.viken.no

Org.nr.:

Hensynet til automatisk fredete kulturminner:

Kulturminneinteressene i planen er ivaretatt.

Innspill som vegadministrasjon for fylkesveg 122 Heliveien

Geometri og friskt i adkomst

I planbestemmelse 5.1 står det at eksisterende avkjørsel fra fylkesveg 122 skal opprettholdes og at «Statens vegvesens håndbok N100, Veg- og gateutforming, kapittel E.1.4.» legges til grunn hva gjelder geometri og siktforhold ved oppgradering/utvidelse.

Ny versjon av håndbok N100 ble gjort gjeldende mai 2019 og referansen til kapittel E.1.4. er derfor feil i henhold til gjeldende håndbok. Se kap. D.1.4 i ny håndbok N100 Veg- og gateutforming og kap. 3.13 i Håndbok V121 Geometrisk utforming av veg- og gatekryss.

Det er tegnet inn friskt i plankartet for planområdets adkomst fra fylkesveg 122. Sikttrikanten er ikke målsatt i plankartet eller planbestemmelsene, men ifølge planbeskrivelsen er 6 x 70 meter målene som er brukt. Dette må endres til 6 x 100 meter. Målene må tegnes inn i plankartet eller skrives inn i planbestemmelsene. Den delen av sikttrikanten som kommer utenfor regulert vegformål i plankartet reguleres til hensynssone friskt.

Formål innenfor vegens eiendomsgrense – annen veggrunn

Det er viktig at det ikke reguleres LNF- formål eller Grønnstruktur-Vegetasjonsskjerm innenfor vegens eiendomsgrense. Den delen av vegens eiendom som ligger utenfor vegkant reguleres til annen veggrunn.

Godkjenning av byggeplan for tiltak som berører fylkesveg 122

I bestemmelse § 5 står det at Statens vegvesen skal godkjenne byggeplan for avkjørsel fra fylkesveg 122 og andre tiltak som berører fylkesvegen. Ettersom Viken fylkeskommune overtok ansvaret som vegadministrasjon for fylkesveg 1. januar 2020, må bestemmelsen endres slik at Viken fylkeskommune skal godkjenne byggeplaner for tiltak som berører fylkesveg 122.

Byggegrense langs fylkesveg 122

Byggegrensene mot veg skal ivareta trafiksikkerheten, vedlikehold og drift av vegnettet, arealbehov ved en eventuell utvidelse av vegen, og miljøet på eiendommene langs vegen. I planbestemmelse 4.2.3 Produksjon og drift, står det at arealer innenfor regulert byggegrense på 28 meter fra senterlinje av fylkesveg 122 ikke tillates benyttet for videre uttak i steinmasser. Videre står det at området mellom byggegrensen og fylkesveg 122 kan benyttes som driftsområde og til etablering av jordvoll for avskjerming mot fylkesveg 122. Vi mener den delen av bestemmelsen som sier at det kan etableres driftsområde i strid med byggegrensen må tas ut av bestemmelsene, da denne bestemmelsen kan mistolkes og det ikke tydelig fremgår hva dette innebærer. I henhold til veglova skal det ikke plasseres byggverk, her òg laus kiosk, opplag eller annen større innretning i strid med byggegrensa. Vi ønsker ikke at det gjennom bestemmelsene til planen tillates uspesifiserte tiltak i strid med byggegrensen. Dersom det blir behov for plassering av den type tiltak som ramses opp i vegloven, herunder fast parkering, i strid med regulert byggegrense er det mer hensiktsmessig å behandle slike byggesaker gjennom dispensasjon. På den måten blir det mulig for Viken fylkeskommune å gjøre en konkret vurdering av det aktuelle tiltaket og

plasseringen i den enkelte byggesak. Vi aksepterer at bestemmelsen åpner for etablering av jordvoll i strid med regulert byggegrense, gitt at det tas inn i bestemmelsen at jordvollen skal plasseres minst 6 meter fra vegkant.

Drift og tilbakeføring

Etter vår vurdering har planen i hovedtrekk lagt vekt på steinbruddets driftsfase, og i mindre grad synliggjort gjenfylling og tilbakeføring til LNF- område. Vi savner illustrasjoner som viser ferdig istandsatt område, samt begrensninger (makshøyder) i plankart og bestemmelser som gir rammer for gjenfyllingen. Reguleringsplaner skal være et godt og forutsigbart verktøy både for utviklere, kommunen og berørte naboer.

Landskap og LNF- område

I bestemmelsenes § 4.2.4 Landskapspleie står det at «Områder som er ferdig uttatt og som ikke er nødvendig for videre drift av pukkverket, skal fortløpende istandsettes og revegeteres som LNF-område. Vegetasjonsetablering for etterbruk til skogbruksformål skal skje ved tilsåing, skogplanting samt naturlig foryngelse fra omkringliggende tre- og buskvegetasjon.»

Det beskrives hvordan dette skal gjøres, blant annet med krav til terrengprofil tilpasset tilliggende landskap og helhetlig plan for tilbakeføring, arrondering og revegetering av planområdet ved avslutning av steinbruddet, uten at detaljreguleringer angir rammer. Etter vår vurdering bør detaljreguleringen sette rammene og synliggjøre landskapsbearbeidingen slik at det blir mulig med en demokratisk medvirkning av naboer og berørte myndigheter. Det er etter vår vurdering ikke tilstrekkelig at avslutningsplan skal godkjennes av kommunen og inngå som del av driftsplanen for området. Reguleringsplanen bør utformes slik at den blir et bedre verktøy for kommunen for oppfølging i uttaks- og gjenfylling-/revegeteringsfase.

Plankartet og bestemmelser (som visualiseres) bør stille krav om minimum/maksimum kotehøyde ved tilbakeføring, i tillegg til å vise landskapstrekk tilpasset området. Dette bør suppleres med kotekart eller minimum synliggjøring av ulike høyder og stigningsforhold innenfor flere ulike delområder. Det bør også stilles krav til massene med et minimum vekstlag.

I beskrivelsen foreligger det en illustrasjon med terrassert terreng, tilsvarende illustrasjonsplan datert 14.03.2019. Slik vi leser illustrasjonen, er ikke dette 1- meterskoter, men uttaksterrasser med større høyde. Illustrasjonsplanen uten tegnforklaring viser 3-5 linjer langs formålsgrense BSM 1 som ikke bør danne grunnlag for gjenfylling og tilbakeføring siden de i liten grad tar hensyn til hovedtrekkene i det varierte ravinlandskapet. Vi viser til vårt innspill ved varsel om oppstart.

Jordvoll

I tilknytning til V2 tillates det etablert en jordvoll mot Rudbekken for avskjerming mot Fv122. Voll mot vei/bekkeløp skal anlegges med høyde på minimum 2,0 meter, og tilsås/ tilplantes med stedegen vegetasjon for avskjerming av uttaksområde. Vi ber om at det vurderes å legge inn også maksimum- begrensninger på vollens høyde.

Lagring av masser

Bestemmelsene gir rom for å mellomlagre avdeknings- og renskemasser innenfor uttaksområdet og i deler av tilliggende LNF- område innenfor planområdet. Dette er mer

konkretisert innenfor AR1/ LNF 4-5 (Anlegg og riggområde) i plankart og bestemmelsenes 7.2 og 9.1. Kommunen bør vurdere om det bør settes ytterligere begrensninger i bestemmelsenes 4.2.4 slik at planen blir mer entydig.

Framdrift

Kommunen bør vurdere å sette strengere rammer for framdrift for tilbakeføring, siden «fortløpende» etter vår vurdering ikke er et tilstrekkelig verktøy for å sikre istandsetting.

Massedeponi

Det redegjøres i liten grad for om områdets bruk som massedeponi og hvilke masser som skal tillates ved tilbakeføring. Det er et stort behov for mottak av overskuddsmasser fra spesielt infrastrukturprosjekter i regionen, men dette bør vurderes spesielt opp mot transportavstand, forurensning og trygg skolevei.

Øvrige forhold

Viken fylkeskommune har ikke merknader til vurderingene knyttet til vann og overvann.

Oppsummering

Viken fylkeskommune ber om at det tas hensyn til våre innspill. Vi vil som sterkt faglig råd anbefale at planen i større grad setter rammer for tilbakeføring før planen egengodkjennes. Kommunen bør vurdere om planforslaget bør bearbeides og sendes på revidert offentlig ettersyn. Vi ber om kopi av vedtak i saken.

Vennlig hilsen

Per Kierulf

Avdelingsleder kommunale planer

Inger B. Kolseth

Rådgiver

Kopi til:

Fylkesmannen i Oslo og Viken
Statens vegvesen

Medsaksbehandlere:

Infrastruktur: Sigrun Gjølberg

Kulturarv arkeologi: Sigrun Mannsåker Gundersen

Indre Østfold kommune
Postboks 34
1861 TRØGSTAD

Saksbehandler, innvalgstelefon

Bjørn Murvold, tlf. 69247110

Indre Østfold kommune - Uttalelse til høring av detaljregulering for Skåruddalen pukkverk

Fylkesmannen viser til brev datert 04.12.2019 med høring av detaljregulering for Skåruddalen pukkverk i Spydeberg i Indre Østfold kommune.

Det fremgår ikke av planforslaget hvor mye masse det kan tas ut etter det nye planforslaget og hvor lang tid fremover det kan være drift i pukkverket før det skal avsluttes. Dette er viktig informasjon for å kunne danne seg et bilde av størrelse og tidsperspektiv på virksomheten. Vi forventer at planforslaget på flere områder blir tydeligere på hvilke krav som stilles. Dette gjelder tidsfrist for avslutning og tilbakeføring til LNF-formål etter endt uttak, overvannshåndtering, støy og buffer mot ravine.

Bakgrunn

Det fremgår av planforslaget at det skal legges til rette for videre drift i steinbruddet.

Vi ga innspill til planarbeidet, i vårt brev datert 16.11.2017.

Vi skal bidra til at planer ivaretar nasjonale og vesentlige regionale interesser innen landbruk, klima og miljøvern, folkehelse, samfunnssikkerhet, samt barn og unges interesser. Fylkesmannen skal arbeide for at Stortingets og regjeringens vedtak, mål og retningslinjer innen våre ansvarsområder blir fulgt opp i kommunale planer. Kommunen er planmyndighet og har ansvaret for at plan- og bygningslovens formelle krav til innhold og planprosess oppfylles i planarbeidet.

Vi minner om at det ved endringer eller utvidelser av virksomhet som produserer pukk, grus, sand og singel, skal den ansvarlige sende melding til Fylkesmannen med opplysninger om virksomheten, jf. Forurensningsforskriften § 30-11 og vår hjemmeside <https://fmsffmedocvwr.fylkesmannen.no/eDocument.Viewer/Fylkesmannen/bruker?retur=%2feDocument.Viewer%2fFylkesmannen%2futslippsoknad&shortname=utslippsoknad>

Vurdering

Det går ikke frem av oversendelsen hvor mye masse det kan tas ut etter det nye planforslaget og

hvor lang tid fremover det kan være drift i pukkverket før det skal avsluttes. Vi mener dette er en mangel ved planen. Dette er viktig informasjon for å kunne danne seg et bilde av størrelse og tidsperspektiv på anlegget.

Det er oppgitt at dagens bunnkote i pukkverket er på +78 meter. Det er forslag om å tillate uttak ned til bunnkote +46 meter. Dette vil kunne utgjøre et teoretisk uttak på ca. 1 700 000 m³ fast fjell og gi bruddkanter på over 60 meter høyde på det høyeste. Dimensjonene kan tilsi drift i mer enn 25 år med dagens aktivitetsnivå. Dette er høyst usikre tall basert på egne utregninger og vi antar at dette vil være maksimumstall. Det sier likevel noe om hva planforslaget åpner opp for.

Tilbakeføring

Vedlagte illustrasjoner viser at bruddkanten skal avsettes med paller for hver 15. meter, men det er ikke krav om dette i planbestemmelsene. Vi ber om at dette tas inn, både for høyde og med krav til bredde på hver pall. Vi mener dette er viktig for revegetering og tilbakeføring av massetaket til LNF-formål.

Plan for tilbakeføring skal være med som en del av driftsplanen som skal godkjennes av kommunen, jf. planbestemmelse 4.2.4 tredje avsnitt. Det er stilt flere krav til tilbakeføringen, men vi mener at planforslaget i større grad må gi føringer for hvordan terrenget skal bli seende ut etter endt drift. Bestemmelse 4.2.4 sier bare at det skal tilbakeføres med «terrengprofil tilpasset tilliggende landskap». Vi mener dette åpner opp for et relativt stort skjønn som kan bli lite forutsigbart for kommunen og allmennheten, og gir kommunen liten styringsmulighet ved godkjenning av driftsplan. En slik driftsplan er for øvrig ikke en plan etter plan- og bygningsloven og har ikke samme krav til offentlig ettersyn og mulighet for medvirkning. Vi mener at det bør lages illustrasjoner og kart med angivelse av høydekoter som viser hvordan området vil bli seende ut etter avsluttet drift og istandsetting. Disse illustrasjonene og kartene må gjøres juridisk bindende gjennom bestemmelser til planen.

Det er store volumer av masser som kan tas ut av pukkverket, jf. avsnittet ovenfor. Hvor mye ser man for seg at det skal tas inn? Over hvor lang tid skal dette skje? Vi kan ikke se at det i planbestemmelsene er satt en entydig frist for når området skal være tilbakeført til LNF-formål etter endt uttak av pukk. Vi mener dette er en mangel ved planen og forutsetter at dette blir tatt inn. Dette vil være med på å gi en forutsigbarhet for kommunen, naboer og andre berørte, samt tiltakshaver, i hva som skal skje etter at pukkverksdriften er avsluttet. Dette gjelder også for arealene regulert til midlertidig anlegg- og riggområde AR1.

Mottak av ikke forurensede returmasser og betong

Det står i planbestemmelsene 3.2 og 4.2.4 andre avsnitt at det tillates mottak av ikke forurensede returmasser og betong for tilbakeføring av steinbruddet. Vi viser til Faktaark M-1243 | 2018 fra Miljødirektoratet om mellomlagring og sluttdisponering av jord- og steinmasser som ikke er forurenset. Vi viser også til Faktaark M-14 | 2013 om disponering av betong- og teglavfall. Enkelt sagt så kan jord- og steinmasser som ikke er forurenset deponeres forutsatt at muligheten for gjenvinning er vurdert, disponeringen er avklart etter plan- og bygningsloven og disponeringen ikke berører vann eller vassdrag. Betong kan ikke deponeres uten egen tillatelse etter forurensningsregelverket. Slik bestemmelsen nå er formulert, må det søkes tillatelse etter forurensningsregelverket til deponeringen.

Vi forutsetter at det etableres ordninger ved mottaket av returmasser som sikrer størst mulig grad av gjenbruk av masser, slik at mottaket ikke blir en enkel løsning for å kunne kvitte seg med overskuddsmasser.

Vi vil for ordens skyld opplyse om at Miljødirektoratet har startet arbeidet med en forskriftsregulering av overskuddsmasser av jord og stein som ikke er forurensset, og som ikke kan gjenvinnes. Det kan derfor skje endringer i regelverket på dette området fremover.

Støy

Det er ikke foretatt støyberegninger som en del av planforslaget. Vi mener dette er en vesentlig mangel ved planen. Nærmeste boliger ligger ca. 350 meter fra uttaksområdet og kan derfor være utsatt for støy fra driften i pukkverket. Krav til skjerming/voll mot fv. 122 og det at uttaket av masser vil gå ned under høydenivået til fylkesveien, vil muligens kunne redusere støyvirkningen på sikt. Støykravene i bestemmelse 4.2.3 andre avsnitt og forurensningsforskriftens § 30-9 vil uansett gjelde. Men vi mener det bør synliggjøres før vedtak av planen at disse kravene faktisk vil la seg overhold. Dersom de ikke gjør det, bør krav til ev. avbøtende tiltak være avklart i planen.

Det går frem av oversendelsen at det har vært klager på støy fra naboer, men at dette dreier seg om virksomhet i pukkverket ut over driftstidene som er satt i planbestemmelsene. Dette er i så fall noe som kommunen må følge opp ettersom dette er bestemmelser hjemlet i plan- og bygningsloven, hvor det er kommunen er myndighet.

Overvannshåndtering

I planbestemmelse 3.1 er det referert til forurensningsforskriften og kravene der til håndtering og utslipp av overflatevann. I bestemmelsens andre avsnitt står det at «det skal foretas påkrevde vannanalyser av overflatevann og utslippspunkt fra anlegget i tråd med Forurensningsforskriften». Videre står det at «krav til dokumentasjon/analyser av vannkvaliteten skal avklares med fylkesmannen før det gis tillatelse til utvidelse av anlegget». Vi er usikre på hva som menes med denne setningen. Hvilken tillatelse siktes det til og hva er det som skal avklares? Det følger av forurensningsforskriften § 30-6 første og andre ledd at utslippet ikke skal føre til nedslamming av resipienten eller påvirke vannkvaliteten slik at tilstandsklassen for resipienten endres. Vi mener derfor at planbestemmelsens første setning sammen med §§ 30-6 og 30-9 i forurensningsforskriften bør være dekkende for hva som skal gjøres og hvilke miljøkrav som stilles. Planbestemmelse 3.1 andre ledd siste setning kan derfor strykes.

Det står i planbeskrivelsen kap. 9 at «mye av overvannet vil bli brukt internt som en del av driften mht. rengjøring av maskiner og støvbinding av masser». Ved vask og rengjøring av maskiner, må dette skje på et areal der det er kontroll på vannet slik at det ikke kommer ev. forurensninger på avveie. Det bør bl.a. være oljeavskiller eller annet opplegg slik at ikke ev. forurensninger infiltreres i grunnen eller pumpes videre ut i Rudbekken sammen med annet overvann.

Etter det vi kan se i våre kart går det en bekk vest i planområdet, i areal satt av til LNF-formål. Dette arealet er også angitt som midlertidig rigg- og anleggsområde der det midlertidig kan deponeres masser/lagres renskemasser, jf. planbestemmelse § 9.1. Det går ikke frem av oversendelsen hvordan hensynet til bekken eller vannsaget som følger her er tatt hensyn til. Hva ved styrtregn og flom? Renner vannet inn i steinbruddet? Hvordan blir dette når masseuttaket blir avsluttet – hvor skal vannet drenere da? Vi ber kommunen følge opp dette før videre behandling av planen.

Det går for øvrig ikke frem av oversendelsen om det er tatt høyde for klimaendringer. Det må forventes hyppigere og mer intens nedbør. Vi ber om at det benyttes siste anbefalinger fra Norsk klimaservicesenter for klimapåslag for overvann:

<https://cms.met.no/site/2/klimaservicesenteret/rapporter-og-publikasjoner/attachment/14869?ts=16b02bdea3a>

Se for øvrig <https://www.miljodirektoratet.no/myndigheter/klimaarbeid/klimatilpasning/veiledning-til-statlige-planretningslinjer-for-klimatilpasning/> for mer informasjon om klimatilpasning.

Biologisk mangfold

Planområdet grenser i sør inn til et område registrert som viktig naturtype – ravinedal – kartlagt som regionalt viktig (B-verdi). Ravinedaler er klassifisert som sårbare i den norske rødlista for naturtyper. Avgrensningen av planområdet og midlertidig rigg- og anleggsområde går helt inn til avgrensningen av naturtypen. Det er i planbeskrivelsen kap. 5.3 og 8 konkludert med at planforslaget «i begrenset grad vil komme i konflikt med bevaringsinteressene knyttet til ravinedalen». Det er i planbestemmelse 7.2 tredje avsnitt tatt inn et krav til en buffersone med skogvegetasjon mot tilliggende LNF-/ravineområde i sør og vest. Etter det vi kan se av vedlagte ortofoto over området, kan det synes som om delfeltet LNF-4 og denne buffersonen med skog er hogd eller er svært begrenset i bredde. Vi mener det bør angis minimum bredde på buffersonen i planbestemmelsene dersom dette kravet skal være mulig å følge opp. Buffersonen bør også være så bred at den har en reell funksjon som buffer mot ravinedalen og skogen der. Videre bør avgrensingsgrøfta som skal sikre mot avrenning av overflatevann fra mellomlagrede avdekningsmasser ligge utenfor buffersonen. Vi ber kommunen ta inn bestemmelser til planen om dette.

Konklusjon

Det fremgår ikke av planforslaget hvor mye masse det kan tas ut etter det nye planforslaget og hvor lang tid fremover det kan være drift i pukkverket før det skal avsluttes. Dette er viktig informasjon for å kunne danne seg et bilde av størrelse og tidsperspektiv på virksomheten. Vi forventer at planforslaget på flere områder blir tydeligere på hvilke krav som stilles. Dette gjelder tidsfrist for avslutning og tilbakeføring til LNF-formål etter endt uttak, overvannshåndtering, støy og buffer mot ravine.

Vi vil på generelt grunnlag anmode kommunen å kvalitetssikre plankart og bestemmelser før planforslaget eventuelt vedtas.

For øvrig viser vi til kommunens ansvar som planmyndighet, jf. [Fylkesmannens forventningsbrev til kommunene for 2020](#) av 29.01.2020 og [Fylkesmannen i Oslo og Vikens forventninger til kommunal arealplanlegging 2019-2020](#) av 14.11.2019.

Vi ber om å få tilsendt vedtaket i saken og eventuelt godkjent reguleringsplan.

Med hilsen

Carl Henrik Jensen (e.f.)
seniorrådgiver

Bjørn Murvold
seniorrådgiver

Dokumentet er elektronisk godkjent

Kopi til:

Norges vassdrags- og energidirektorat Region øst	Postboks 4223	2307	HAMAR
Statens vegvesen region øst	Postboks 1010 Nordre Ål	2605	LILLEHAMMER
Direktoratet for mineralforvaltning med Bergmesteren for Svalbard	PB 3021 Lade	7441	TRONDHEIM
Viken fylkeskommune	Postboks 220	1702	SARPSBORG

Statens vegvesen

Indre Østfold kommune
Postboks 34
1861 TRØGSTAD

Behandlende enhet:
Transport og samfunn

Saksbehandler/telefon:
Jan Antonsen / 95022740

Vår referanse:
20/814-2

Deres referanse:

Vår dato:
14.01.2020

Offentlig ettersyn – detaljreguleringsplanforslag Skåruddalen pukkverk – gnr. 39 bnr. 1 i Spydeberg kommune

Vi viser til brev av 14. desember 2019 fra Spydeberg kommune vedlagt ovennevnte plandokumenter til høring / offentlig ettersyn. Frist for merknader er 31. januar 2020. Statens vegvesen ga innspill i brev 14. november 2017 ved varsel om planoppstart.

Hensikten med reguleringsplanen er å:

- sikre videreføring av dagens virksomhet
- forlenge driftstiden
- åpne for en mindre utvidelse av steinbruddet
- sikre en bedre forvaltning av steinressursene i området ved å gå dypere ned i berggrunnen
- øke tillatt masseuttak
- avsette påkrevde randsoner for mellomlagring av avdekkingsmasser for seinere tilbakefylling.

Statens vegvesen er vegadministrasjon for riksveger. Statens vegvesen har også et sektoransvar for trafikksikkerhet, kollektivtransport, gange, sykkel, universell utforming og for å redusere miljøbelastningen fra vegtrafikk.

Postadresse
Statens vegvesen
Transport og samfunn
Postboks 1010 Nordre Ål
2605 LILLEHAMMER

Telefon: 22 07 30 00
firmapost@vegvesen.no
Org.nr: 971032081

Kontoradresse
Skoggata 19
1530 MOSS

Fakturaadresse
Statens vegvesen
Regnskap
Postboks 702
9815 Vadsø

Vi har ingen merknader til planforslaget som dermed kan egengodkjennes for vår del. Vi ber om å få tilsendt endelig planvedtak og plandokumenter.

Transport øst, Transportforvaltning øst 2
Med hilsen

Jan Antonsen
sjefingeniør

Dokumentet er godkjent elektronisk og har derfor ingen håndskrevne signaturer.

Kopi
Fylkesmannen i Oslo og Viken, Postboks 325, 1502 MOSS
Viken fylkeskommune, Galleri Oslo, Schweigaardsgate 10, 0185 OSLO

Direktoratet for mineralforvaltning
med Bergmesteren for Svalbard

MOTTATT

27 JAN. 2020

Spydeberg kommune
Stasjonsgata 35
1820 SPYDEBERG

Dato: 17.01.2020
Vår ref: 17/03207-4
Deres ref:

Uttalelse- Offentlig ettersyn av Detaljreguleringsplanforslag Skåruddalen pukkverk Spydeberg - gbnr 5/1 - Spydeberg kommune.

Ladebekken 50
Postboks 3021 Lade
N-7441 Trondheim

TELEFON + 47 73 90 46 00
E-POST post@dirmin.no
WEB www.dirmin.no

GIRO 7694.05.05883
SWIFT DNBANOKK
IBAN NO5376940505883
ORG.NR. NO 974 760 282

SVALBARDKONTOR
TELEFON +47 79 02 12 92

Direktoratet for mineralforvaltning med Bergmesteren for Svalbard (DMF) viser til ovennevnte sak, datert 4. desember 2019.

DMF er statens sentrale fagmyndighet ved forvaltning og utnyttning av mineralske ressurser, og skal bidra til størst mulig samlet verdiskaping basert på en forsvarlig og bærekraftig utvinning og bearbeiding av mineraler. Vi forvalter lov om erverv og utvinning av mineralske ressurser (mineralloven), og har i tillegg et særlig ansvar for at mineralressurser blir ivaretatt i saker etter plan- og bygningsloven.

Om planen

Hovedårsaken til reguleringsarbeidet er begrensninger i gjeldende regulering for pukkverket. Formålet er å sikre videreføring av dagens virksomhet, forlenge driftstiden, åpne for en mindre utvidelse av steinbruddet, sikre en bedre forvaltning av steinressursene i området ved å gå dypere ned i berggrunnen, øke tillatt masseuttak samt avsette påkrevde randsoner for mellomlagring av avdekkingsmasser for senere tilbakefylling. Foreslått planavgrensning innebærer en utvidelse av regulert område mot sør og vest på til sammen om lag 22 daa.

Uttalelse fra DMF

DMF hadde uttalelse til varsel om oppstart av planarbeidet, jf. brev datert 2. november 2017.

DMF har til offentlig ettersyn følgende merknader:

Til reguleringsbestemmelsene:

§ 4 Bebyggelse og anlegg

Punkt 4.2.1 Uttak

Første avsnitt lyder: *Driften skal foregå i henhold til godkjente driftsplaner og driftskonsesjon fra Direktoratet for mineralforvaltning. Det tillates tilrettelagt for masseuttak i steinbruddet ned til kotehøyde +46,0, men endelig uttaksnivå skal vurderes/godkjennes av direktoratet ved behandling av driftsplaner.*

Kravet om nedre kotehøyde vurderes av DMF som uklar, også sett i sammenheng med at det overlates til DMF å avgjøre endelig uttaksnivå.

En bestemmelse om nedre kote for uttak vil kunne innebære driftsmessige begrensninger, og bør derfor ikke gis i reguleringsplan uten at det følger av en nærmere begrunnelse. Vi kan ikke se at dette er tilfellet her. Det sies i planbeskrivelsen at forhold tilsier at grunnvannet ligger vesentlig dypere enn +46, og at dokumentasjon eventuelt kan fremlegges før vedtakelse av planen.

Det fremgår av planbeskrivelsen at foreløpige planer tilsier at tiltakshaver planlegger for uttak ned til kote + 47. Dybden for ressursen er for øvrig ikke redegjort for/kartlagt, og det kan derfor ikke utelukkes at det på et senere tidspunkt kan være aktuelt å gå dypere for å utnytte ressursen ytterligere.

Uttaksdybde vil fremgå av forslag til driftsplan, som skal godkjennes i forbindelse med behandling av søknad om driftskonsesjon. I og med at det etter det opplyste ikke er andre hensyn enn driftsmessige forhold, herunder ressursutnyttelsen, som må ivaretas ved vurdering av dette, anbefaler DMF at første avsnitt i punkt 4.2.1 i sin helhet tas ut.

Punkt 4.2.2 Driftsplan og konsesjon

Reguleringsbestemmelser er juridisk bindende, og i den grad det er ønskelig å henvise til krav som følger av minerallovgivningen, anbefales det at dette gjøres på følgende, eller lignende måte:

«For uttaket kreves driftskonsesjon etter mineralloven. Dette innebærer også godkjenning av driftsplan fra Direktoratet for mineralforvaltning.»

Innholds krav til driftsplan som er listet opp i punkt 4.2.2 annet ledd er ikke fullstendig, jf. DMF sin driftsplanveileder, som er å finne på www.dirmin.no/regelverk. Vi mener uansett at henvisning til/omtale av innholds krav til driftsplan ikke bør følge av reguleringsbestemmelsene, da kravene vil være gjenstand for endring og utvikling. Vi anbefaler derfor at dette punktet tas ut, og eventuelt erstattes med en opplysning om at innholds krav til driftsplan følger av mineralregelverket. En nærmere omtale av kravene slik de foreligger, kan eventuelt følge i planbeskrivelsen.

For øvrig fremgår det av planbeskrivelsen, under punkt om juridiske forhold, at driftsplan for utvidelse av uttaksområdet mv. vil bli sendt til DMF når planforslaget er ferdig behandlet, og at dette vil erstatte/supplere tidligere innsendt søknad. DMF tar dette til etterretning.

For nærmere informasjon om mineralloven med tilhørende forskrifter, se hjemmesiden vår på www.dirmin.no. Her finner du også vår digitale kartløsning, som er et nyttig verktøy for oppdatert informasjon om mineraluttak, bergrettigheter m.m., supplert med relevante kartdata fra andre etater.

Vennlig hilsen

Dragana BericSkjøstad
Seksjonssjef

Unni Garberg
Seniorrådgiver

Dokumentet er elektronisk signert og har derfor ikke håndskrevne signaturer.
Saksbehandler: Unni Garberg

Mottakere:

Spydeberg kommune

Stasjonsgata 35

1820 SPYDEBERG

Kopi til:

Vår saksbehandler
Ajeen Arvesen, tlf.

Dokumentdato
06.12.2019
Deres dato

Vår referanse
2019/3305 ARAJ
Deres referanse
16/190 - 45

SPYDEBERG KOMMUNE

Stasjonsgata 35
1820 SPYDEBERG

Tilbakemelding - Offentlig ettersyn - Detaljreguleringsplanforslag Skåruddalen pukkverk Spydeberg - Gbnr 5/1 - Spydeberg kommune

Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap (DSB) viser til plansaken som dere har sendt på høring. DSB har dessverre ikke kapasitet til å gå inn i alle mottatte plansaker og sender derfor dette generelle svaret.

Det er Fylkesmannen som skal følge opp at hensynet til samfunnssikkerhet er ivaretatt i plansaker. Fylkesmannen har også et ansvar for samordning av statlige innsigelser til kommunale planer.

DSB har innsigelseskompetanse etter plan- og bygningsloven i plansaker som berører følgende områder:

- Virksomheter som håndterer farlige stoffer herunder storulykkevirksomheter
- Transport av farlig gods
- Brannsikkerhet herunder tunneller og underjordiske anlegg
- Tilfluktsrom (sivilforsvarsdistriktene)

Siden Fylkesmannen har et overordnet ansvar for å følge opp samfunnssikkerhet i planer, vil også disse områdene kunne inngå som en del av Fylkesmannens oppfølging. DSB samarbeider med Fylkesmannen og vil gi faglig innspill til Fylkesmannen dersom det er nødvendig. Hvis det likevel er behov for direkte involvering av DSB i plansaken, bes det om at høringen sendes inn til DSB på nytt med tydelig angivelse av hvilket forhold det bes om DSBs uttalelse til.

Vi viser for øvrig til www.dsb.no for DSBs veileder om samfunnssikkerhet i kommunens arealplanlegging og veileder om sikkerheten rundt storulykkevirksomheter.

Med hilsen
for Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap
Administrasjon

Helle G Nielsen
Seksjonssjef

Ajeen Arvesen
Førstekonsulent

Dokumentet er godkjent elektronisk og sendes derfor uten underskrift.

Norges
vassdrags- og
energidirektorat

Spydeberg kommune
Stasjonsgata 35
1820 SPYDEBERG

Vår dato: 10.12.2019
Vår ref.: 201707760-4
Arkiv: 323
Deres dato: 04.12.2019
Deres ref.: 16/190-45

Saksbehandler:
Torleiv Yli Myre

NVEs uttalelse ved offentlig ettersyn - Detaljreguleringsplanforslag Skåruddalen pukkverk Spydeberg - GBNR 5/1 - Spydeberg kommune, Østfold

Det vises til oversendelse av 04.12.2019.

I planbeskrivelsen pkt. 5.2. står det at «dersom det anses som påkrevd å dokumentere grunnvannstanden i området, kan det gjøres før vedtak av planen».

NVE minner om aktsomhetsplikten for grunnvann i vannressursloven (vrl) § 43a, der «enhver skal opptre aktsomt for å unngå at grunnvann påvirkes til skade eller ulempe for allmenne eller private interesser». NVE anbefaler derfor at grunnvannstanden blir dokumentert før planen vedtas, og at det settes en nedre uttaksgrense i planbestemmelsene, i god margin over grunnvannsnivået.

Ingen må iverksette grunnvannstiltak som kan være til nevneverdig skade eller ulempe for noen allmenne interesser uten konsesjon fra vassdragsmyndigheten, jf. vrl § 45 første ledd. I den sammenheng kan det nevnes at bortledning eller uttak av grunnvann over 100 kubikkmeter per døgn, skal meldes til NVE.

Med hilsen

Toril Hofshagen
regionsjef

Torleiv Yli Myre
seniorrådgiver

Dokumentet sendes uten underskrift. Det er godkjent i henhold til interne rutiner.

E-post: nve@nve.no, Postboks 5091, Majorstuen, 0301 OSLO, Telefon: 22 95 95 95, Internett: www.nve.no

Org.nr.: NO 970 205 039 MVA Bankkonto: 7694 05 08971

Hovedkontor
Middelthunsgate 29
Postboks 5091, Majorstuen
0301 OSLO

Region Midt-Norge
Abels gate 9
7030 TRONDHEIM

Region Nord
Kongens gate 52-54
Capitolgården
8514 NARVIK

Region Sør
Anton Jenssensgate 7
Postboks 2124
3103 TØNSBERG

Region Vest
Naustdalsvegen. 1B
6800 FØRDE

Region Øst
Vangsveien 73
Postboks 4223
2307 HAMAR

Fra: Monica Kjærstad
Sendt: tirsdag 28. januar 2020 12:06
Til: IOK Post
Emne: Høringsinnspill Skårudalen pukkverk

Til sak 38/2019

MDG Indre Østfold vil fortsatt fraråde utvidet konsesjon for Skårudalen Pukkverk. Vi bekymrer oss med hensyn til nærliggende truet naturtype (ravinedal), samt avrenning i til Glomma via Skårubekken til tross for konstruerte oppsamlingsdammer. Der er allerede antatt tilsig fra nærliggende jordbruksarealer og da kommer forurensning fra pukkverket på toppen av dette. I tillegg vil støy og støv påvirke nærliggende skog, bekkeleie og turområde med viktige kulturminner.

Ulovlig drift, i form av spregning og uttak gjør at forsikringene i tilsvar til MDG på tidligere høringsinnspill i Spydeberg kommune om at pukkverket ikke vil belaste naturen rundt, svekkes drastisk.

Selv om ny konsesjon ikke vil medføre mer tungtrafikk langs skoleveien til Spydeberg skole utgjør den eksisterende transporten per dags dato en risiko, som vi ikke ønsker skal få fortsette.

Vi ser behovet for lokale masseuttak, men der bør snarlig lages en helhetsplan for masseuttak i kommunen. Beliggenhet og driften slik den har vært gjort de siste årene gjør ikke Skårudalen til et naturlig valg for den nye storkommunen.

Vennlig hilsen
Monica Marcella Kjærstad
For MDG Indre Østfold
Sendt fra min iPad

Fra: post@grønn-fremtid.no
Sendt: søndag 12. januar 2020 22:45
Til: IOK Post
Emne: Merknad til høring og offentlig ettersyn av planforslag for Skåruddalen pukkverk

§ 8.1 Faresone - høyspentanlegg, H370 foreslår at det innenfor avsatt hensynssone på 12,5 meter langs høyspentlinje tillates ikke tiltak knyttet til steinbruddsvirksomheten. Arealer innenfor hensynsonen tillates benyttet til jordbruk, samt til etablering av voll/sikkerhetsgjerde mot steinbruddet. Ved evt. andre påkrevde tiltak/arbeider innenfor hensynssone skal Hafslund Nett varsles.

Slik vi forstår § 8.1 er denne utelukkende gitt av forskrift om elektriske forsyningsanlegg kap. 6 for å sikre høyspentinstallasjonen.

Vi minner om at strålevernforskriften § 5 stiller krav til at det ved nye bygg nær eksisterende høyspentanlegg eller nye anlegg nær bebyggelse kreves en utredning dersom årsgjennomsnittet for magnetfelt overskrider 0,4 µT for å gi vern til mennesker.

Både BSM1 og AR1 åpner for lokalisering av byggverk med sannsynlig årsgjennomsnittet for magnetfelt som overskrider 0,4 µT uten at det fremkommer at dette er vurdert iht. strålevernforskriften § 5.

Vi ber om at § 8.1 Faresone - høyspentanlegg, H370 utvides etter sannsynlig årsgjennomsnittet for magnetfelt som overskrider 0,4 µT, og tilhørende aktsomhetskriterier etter fagkyndig utredning tilføres.

Mvh

Magne Pettersen

Miljøorganisasjonen Grønn Fremtid

www.grønn-fremtid.no

post@grønn-fremtid.

Fra: Ole Thomas Bergersen <olethomas94@hotmail.com>
Sendt: fredag 24. januar 2020 20:19
Til: IOK Post
Emne: SaksID: 16/190 - Detaljreguleringsplanforslag Skåruddalen pukkverk
Spydeberg- GBNR 5/1

Hei!

Som nabo, gårdbruker og vannleverandør til enkelte husstander i området ønsker vi å komme med en tilbakemelding angående videre og utvidet drift ved Skåruddalen pukkverk. Vi bor på adressen Heliveien 736- GBNR 518/1. Gården har borevann, samt at vi leverer vann til Heliveien 742(518/13), Heliveien 744(518/12) og Heliveien 746(518/18). Vedrørende planforslaget til pukkverket om å senke bunnen av steinbruddet med 30 meter, er vi bekymret for grunnvannstanden i vårt borehull.

I detaljreguleringsplanen står det at nærmeste borehull er 500 meter unna i tilknytning til eiendom 118/3(gammelt GBNR. står feil i detaljreguleringsforslaget). I dag er det ikke noe bolig på denne eiendommen og vi føler at det blir feil å ta utgangspunkt i det borehullet, med tanke på det det ikke er i bruk.

Vi er ikke imot fortsettelse og utvidelse av pukkverket, men er veldig opptatt av at om det skulle skje at borevannet vårt mister vesentlig tilførsel, eller evt blir borte så må dette bli en kostnad som må dekkes av firmaet Oslo pukk Kjell Sørli AS.

Med vennlig hilsen
Ole Thomas Bergersen

Rune Slaastad

Fra: Kjell Soerlie <kj-sor@online.no>
Sendt: tirsdag 25. mai 2021 14:44
Til: Rune Slaastad
Emne: Fwd: Trekk av Innsigelse

Oslo Pukk Kjell Sørli AS
Heliveien 184
1820 Spydeberg
email: kj-sor@online.no

----- Opprinnelig melding -----

Emne:Trekk av Innsigelse

Dato:25.05.2021 14:35

Fra:Ole Thomas Bergersen <io.eiendomservice@outlook.com>

Til:"kj-sor@online.no" <kj-sor@online.no>

Hei. Jeg viser til saken angående utvidelse i pukkverket Oslo pukk kjell sørli i heliveien, spydeberg. Jeg la inn en innsigelse på saken for å ivareta sikkerheten og faren for å miste mitt borrevann. Jeg ønsker å trekke innsigelsen. Jeg trekker det på grunnlag av samtale med kjell Sørli og at de på nåværende tidspunkt har sprengt seg mye ned allerede uten at dette har påvirket oss.

Vennlig hilsen

Ole Thomas Bergersen

IØ Eiendomservice

Til

Indre Østfold kommune
post@io.kommune.no

Indre Østfold, onsdag den 29. januar 2020

Fra

Naturvernforbundet i Indre Østfold og
Fortidsminneforeningen i Indre Østfold

**Detaljreguleringsplanforslag Skåruddalen pukkverk Spydeberg - GBNR
5/1 - offentlig ettersyn. Høringsuttalelse fra Naturvernforbundet i Indre
Østfold og Fortidsminneforeningen, avd. Indre Østfold.**

Deres ref. 16/190-45.

Dokumentasjonen av de store naturhistoriske og kulturhistoriske verdiene i området mellom Glomma og Dæhliveien ble i 2018 bekreftet både av Fylkesmannen i Østfold og Riksantikvaren i forbindelse med vurderingen av planer for massedeponi i tilslutning til det aktuelle pukkverksområdet. Det potensialet som dette naturområdet og kulturmiljøet har for et samlet Indre Østfold-samfunn må legges til grunn når Indre Østfold kommune nå skal avgjøre framtidig arealbruk i området. Det er fortsatt mulig å tilbakeføre pukkverkstomta til LNF-område, og det bør gjøres så snart råd er, og før det oppstår uhåndterbare skadevirkninger.

Reguleringsforslaget utarbeidet av Enerhaugen arkitektkontor og forslag til reguleringsbestemmelser bygger på den forutsetningen at pukkverksdriften skal ha en avslutning, at alle anvendte bygninger skal fjernes og at driftsområdene skal tilbakestilles til LNF-område. Naturvernforbundet i Indre Østfold og Fortidsminneforeningen, avdeling Indre Østfold slutter seg helt til denne målformuleringen, og vil understreke at dette også må leves ut i praksis.

Denne plansaken dreier seg derfor i hovedsak om når og hvordan driften skal avsluttes. Når det er behov for å understreke dette, er det fordi oversendelsesbrevet om ettersyn, datert 4.12.2019 anses misvisende, i det reguleringsforslagets hensikt anføres kun som "tilretteleggelse for videre drift".

Det er hevet over tvil, at med det vi nå vet om verdiene og potensialet for området mellom Dæhliveien og Glomma, ville tillatelse til oppstart av et pukkverk aldri bli gitt i dag. Det er derfor nødvendig å kommentere den seleksjon av dokumentasjon som foreligger i reguleringsforslaget, og den neglisjering av vesentlige føringsdokumenter om natur- og miljøverdier som preger kommunens saksframlegg. Det er derfor neppe uten grunn at Utvalg

for miljø og teknikk i Spydeberg kommune i sitt møte 19.11.2019 var tvilende til forslaget. Planforslaget ble sendt ut på høring med knepent flertall i den politiske behandlingen av saken.

Landskapsfakta

Det er nå erkjent at området mellom Dæhliveien og Glomma inneholder så verdifulle elementer hver for seg og samlet at dette området må bevares intakt som en stor fellesressurs for Indre Østfold kommune. Dette er. bl.a. dokumentert i

1. NIKU oppdragsrapport 72/2016: *Landskapsrommet Skjærsaker-Heli-Giltvedt - et natur- og kulturhistorisk område i Spydeberg med nasjonal samfunnsverdi.*
2. *Rapport om nye funn, nye observasjoner og nye spor fra Indre Østfold-kommunenes steinalderkultur langs Glomma.* Naturvernforbundet og Fortidsminneforeningen, november 2017.
3. *Kulturhistoriske landskap av nasjonal interesse i Østfold* (Riksantikvaren 2015).
4. Riksantikvarens brev av 27.9.2018 - ref.: 16/01404-31

Disse rapportene er fullstendig oversett både i reguleringsforslag og saksframlegg, på tross av at de er godt kjent.

Det er to tiltak som kan true fellesressursen: Vesentlig forlenget drift av pukkverket med massedeponikonsekvens, og eventuell reaktivering av tilstøtende massedeponiplaner.

Planene om massedeponi på Skjærsakers grunn (40/1) anses som lagt bort. Dette skjedde etter langvarig saksbehandling og analyse av landskapsområdene rundt tiltakene. Det var lenge usikkerhet innen kulturminneforvaltningen om relevant lovanvendelse og vinkling på analysen av kulturmiljøet i området. Denne saken ble avklart på høyeste hold innen kulturminneforvaltningen etter at riksantikvar Jørn Holme gjennomførte en grundig befarings i området for planlagt massedeponi og rundt pukkverket den 30.8.2018.

I brev av 27.9.2018 konkluderte Riksantikvaren med at området inneholder så store kjente og potensielle verdier at kommunen ble anbefalt å se seg om etter andre områder for massedeponi.

Organisasjonene forventer at Indre Østfold kommune viderefører dette. Samtidig er det klart at dette i praksis også må legges til grunn for vurderingen av det foreliggende planforslaget. Riksantikvaren understreket også den plikten kommunen, som myndighet etter Plan- og bygningsloven, har for å sørge for en bærekraftig arealdisponering .

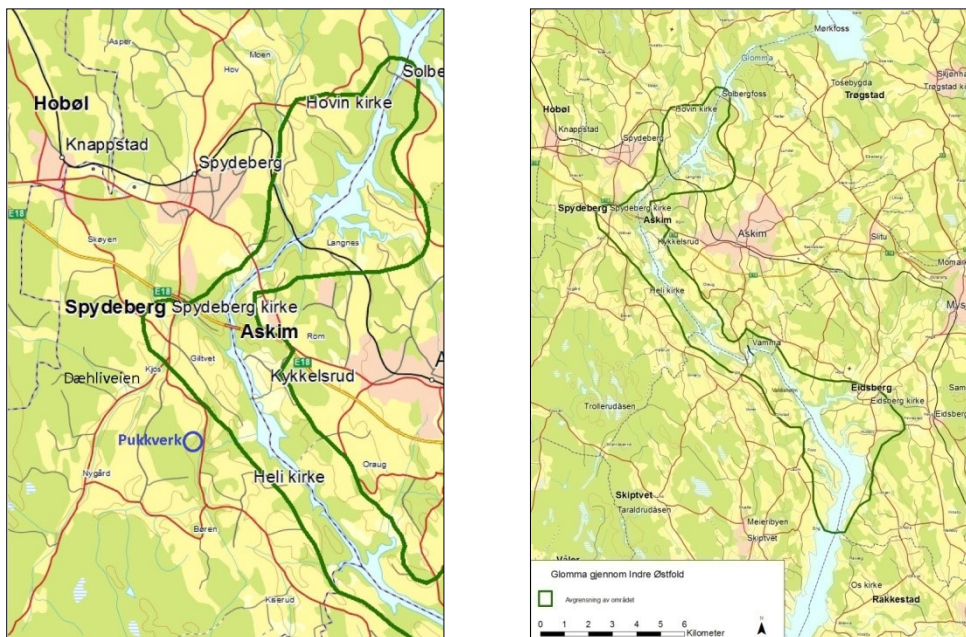
Det innebærer at det allerede nå må planlegges og vedtas en ordnet avslutning av pukkverksdriften, både av hensyn til diverselskapet og hensynets til den nye kommunens arealbruk framover.

Ikke bare pukkverk, men også nytt massedeponi

Verken reguleringsforslaget eller saksframlegget trekker fram det faktum, at dersom det gis tillatelse til å bryte stein 17 m lenger ned i bakken til kote +46, vil den formidable gropa måtte bli et stort massedeponi i mange år, før det blir mulig å sette arealet tilbake til LNF-område. Siden det her dreier seg om avrenning til nedre del av det siste av de minst berørte vassdragene i Spydeberg, antas forurensningsfaren stor i et sårbart vassdrag. Dette har Fylkesmannen i Østfold også påpekt under forrige arealbehandling i området. Saksbehandleren i Spydeberg kommune viser til en rekke irregulariteter i området, bl.a. giftavrenning fra ulovlig deponerte masser i det området der det ikke er gitt tillatelse til slik massedeponering.

Friluftsliv

Reguleringsforslaget, kapittel 8, side 32 hevder at "planforslaget og tiltaket medfører ikke inngrep eller vesentlige konsekvenser for viktige rekreasjons- og friluftsområder." Faktum er at det fram til arealet er satt tilbake til LNF-område, har det store konsekvenser for det sammenhengende rekreasjons- og friluftsområdet som ligger mellom Spydeberg kirke, Heli kirke, Glomma og Dæhliveien. Dette området har et stort potensial i seg som en viktig fellesressurs for Indre Østfoldsamfunnet framover. Det er bl.a. derfor Riksantikvaren i 2015 markerte de nærmeste områdene mot Glomma som *Kulturlandskap av nasjonal interesse i Østfold*. Dette er en del av Riksantikvarens KULA-prosjekt som er et landsomfattende tiltak.

Detaljkart (bearbeidet) til venstre. Bildet til høyre viser hele kartet fra *Kulturhistoriske landskap av nasjonal interesse i Østfold* (Riksantikvaren 2015).

Turveiene, den gamle hovedveien mellom kirkene og **hele rekreasjonspotensialet** er grundig dokumentert i NIKU-rapport 72/2016 nevnt over.

DNT Indre Østfold, Naturvernforbundet i Østfold og Østfold Botaniske Forening uttalte følgende i januar 2018 i forbindelse med planer om inngrep i naboravinen:

"Området langs Glomma fra Smålenene bru til Skiptvet grense er et særlig verdifullt natur- og friluftsområde som inneholder alt fra urørte ravine- og bekkedaler til åser med vid utsikt og et åpent kulturlandskap. Opplevelseskvalitetene og rekreasjonsmulighetene er sjeldent store ved at man her har gode utsiktpunkter til Glommas vannspeil, samtidig som man ved Skorredalbekkens utløp har et av de få stedene i Spydeberg man kan komme ned til Glomma. Stedet har vært mye brukt som badeplass og fiskeplass for dem som har kjent til stedet. Med avrenning, støy og ny aktivitet oppstrøms vil denne fellesskapsressursen for Indre Østfoldsamfunnet bli ødelagt. " Brevet datert 18.1.2018 er vedlagt.

Kulturminner og kulturmiljø

Reguleringsforslaget bagatelliserer konsekvensene for kulturminnevernet og kulturmiljøet. I punkt 5.3, side 21 skrives det :

"Arkeologisk registrering ble gjennomført ved prøvestikking medio mai 2018. I hht. tilbakemelding fra Fylkeskonservatoren 31.05.2018 (vedlegg 7) ble det ikke gjort noen funn under registreringen, og området anses da i utgangspunktet som frigitt."

For det første er det gjort funn av automatisk fredet kulturminne i nærheten, men av uforståelige grunner har Fylkeskonservatoren enda ikke lagt denne inn i databasen Askeladden (se senere). Fylkeskonservatorens uttalelse av 31.5.2018 er etterfulgt av overordnet kulturminnemyndighets uttalelse av 21.9.2018. Riksantikvarens uttalelse understreker at selv om det ved enkle prøvestikkinger i området ikke er gjort påvisbare funn etter denne metoden, er potensialet så stort i området at kommunen er bedt om å se seg ometter andre områder for arealinngrep. Reguleringsforslaget er derfor uetterrettelig på dette punktet. Det er imidlertid vanskeligere å forstå at kommunens saksbehandler har holdt Riksantikvarens brev unna og ikke forholdt seg til dokumentet og intensjonene i dette føringsbrevet.

For at Indre Østfolds planmyndigheter skal få kunnskap om framtids- og fellesressursene i dette området, settes det her inn i sin helhet arkeologiprofessor Ingrid Fuglestadts oppsummerende uttalelse etter befaringen den 30.8.2018. Dette har blitt lagt til grunn for Riksantikvarens brev om arealbruken i området.

UiO : Universitetet i Oslo

Institutt for arkeologi, konservering og Historie

Notat

Til: Riksantikvaren

Dato: 12. september 2018

Rapport etter åkervandring på eiendommen Skogen gnr. 36 / bnr. 2, Spydeberg kommune, Østfold

Bakgrunn

Planer om et massedeponi og utvidelse av eksisterende steinbrudd i Spydeberg (se RAs eget dokument for saksgangen) var bakgrunnen for Riksantikvarens befaring i området den 30. august d.å. Området kan defineres som del av landskapsrommet Skjærsaker-Heli-Giltvedt (se NIKU Oppdragsrapport 72 / 2016). Riksantikvaren med følge (Østfold fylkeskommune, Fortidsminneforeningen, Naturvernforbundet, grunneiere mfl) besøkte planområdet og tilgrensende områder samt jordekanten ved eiendommen Skogen, gnr. 36, bnr. 2 (se vedlagte kart område 1).

Funn i området

Per Kristian Skulberg og undertegnede foretok høsten 2017 en åkervandring på jordet. Man fant da et flintavslag og et sandsteinsfragment. Funn og rapport, med nøyaktige koordinater for funnstedet, ble sendt til Østfold fylkeskommune i 2017 (Skulberg 2017).

I forlengelsen av Riksantikvarens befaring har undertegnede ved tre anledninger foretatt åkervandring på eget initiativ. Befaringen har gitt ytterligere tre funn fra jordet.

- 1) Anslagsvis noen meter fra der det ble gjort funn høsten 2017 ble det nå funnet et forholdsvis stort bergartsavslag (11 x 6 cm) i en rødlig og ikke nærmere identifisert eruptiv bergart. Avslagets 'ventralside' har tydelig slagbule. Avslaget må nødvendigvis representere avfall etter en produksjonsprosess. Det er nærliggende å tenke seg økseproduksjon, men uten nærmere kontekst for funnet kan ikke dette fastslås med sikkerhet.
- 2) En sannsynlig artefakt av sandstein. Sandsteinen er samlet inn av to grunner: Den har mulige, eventuelt svake spor av sliping, men viktigere er at bergarten ikke finnes naturlig i området. Sandstein av denne typen har sin nærmeste forekomst på Ringerike / Tyrifjordsområdet i Buskerud. I rapportene etter utgravingene av steinalderboplasser på Svinesund omtales artefakter i dette materialet som laget av Ringerikssandstein (f.eks. Glørstad 2003: Fig. 125). Sandstein er i eldre steinalders kontekst som regel anvendt som råstoff for de karakteristiske slipeplatene. Slipeplater kan settes i forbindelse med økseproduksjon.
- 3) I en annen del av jordet, ca. 200 m lenger sør ved jordekanten (100 moh.) rett ovenfor eiendommen
Skogly ble det funnet et malestein. Malesteiner av denne typen finnes på lokaliteter fra nøstvetfasen på Østlandet, men har også blitt funnet i kontekster fra bronsealder og eldre jernalder. Malesteinen har sin parallell eksempelvis i Egil Mikkelsens avhandling om nøstvetboplassen Frebergsvik (se Mikkelsen 1975: Plansje IX), og ellers i samme forfatters artikkel om gårdsanlegget på Tvistein, Skulberg i Spydeberg (se Mikkelsen 2015: Fig. 8).

Vurdering av funnenes betydning

Funn av flint, sandstein og avslag av bergart indikerer datering til steinalder. Malesteinen har en svært sikker identifikasjon som nettopp malestein, skjønt dateringen kan være både fra eldre steinalders nøstvetfase, så vel som fra yngre perioder. Flintavslag, (jfr. funnene fra 2017), bergartsavslag samt funn av sandstein peker i retning av tilknytning til eldre steinalder / mesolitikum.

Da bruken av bergartsøkser ikke forekommer i tidligmesolitikum (TM) er det grunn til å tro at funnene er yngre enn denne fasen, dvs. fra mellom- eller senmesolitikum. Dersom man skal tenke seg at funnene representerer spor av en bosetning på flaten som det aktuelle jordet representerer i dag, og samtidig tenke seg at lokalitetene er strandbundet i streng forstand, vil funnene representere mellommesolittisk fase (MM). Bosetningen vil i så fall kunne overlappe i tid med groptuftene på Sandholmen (Fuglestedt 2006; Mansrud&Persson 2016) på Askimsiden av Glommas Askimbue. Flintavslag, bergartsavslag og sandstein kan videre peke i retning av nøstvetfasen. Malesteinen er også et typisk innslag i nøstvetkontekster, selv om den påviselig har flere bruksfaser i forhistorien. En eventuell tilhørighet til senmesolitikum (SM) vil imidlertid innebære at den tenkte bosetningen ikke er strengt strandbundet. Som en kommentar til funnstedet Skogens høyde over havet (100-105 moh) kan nevnes at en oppsamling av to eggfragmenter av nøstvetøkser og diverse flintavfall på gården Auten (C21260), ca. 950 m nordover, nettopp ble funnet i en tilsvarende høyde over havet (se vedlagte kart område 3).

Funnene fra Skogen, tross sin status som løsfunn, bør under alle omstendigheter vurderes i forbindelse med sin noe videre kontekst. Sandholmen er allerede nevnt. I tillegg skal nevnes at Askimbuens nærområder har gitt mye oppsamlet flint og et høyt antall nøstvetøkser. Spredningen av nøstvetøkser (se Lindblom 1983: Fig.1 og Funnkatalog side 78-86) viser at området som helhet hadde en tilsvarende, og sannsynligvis noe høyere antall av funn av nøstvetøkser enn tilfellet var for Svinesundsområdet før undersøkelser ble foretatt her ved årtusenskiftet (Glørstad 2003a; 2003b; 2004a; 2004b). Denne delen av Glomma kan dermed ansees på som en parallell til Svinesund, selv om man ikke har nøyaktige begreper om hvor bosetningene finnes konkret.

Nøstvetfasen representerer en semi-permanent befolkning av jeger-sankere. En slik bosetningsform vil i mange tilfeller etterlate seg kulturlag. På Østlandet, i motsetning til hva som er tilfellet på Vestlandet, er kulturlag sjelden bevart. I denne forbindelse er det av interesse å trekke fram Anton Wilhelm Brøggers (1906) utgraving av 'Giltvetboplads' som er antatt å befinne seg ca. 770 meter i luftlinje østover fra området under Skogen (se vedlagte kart område 2). Rapporten etter denne undersøkelsen er mangelfull mht kartfesting og høyde over havet. Det er dessuten tydelig at Brøgger, etter utgraving av tre sjakter i august 1906, hadde tenkt å komme tilbake for å utvide undersøkelsen, hvilket aldri skjedde. Uansett beskriver han utgraving av tre sjakter. I alle tre sjaktene kommer han ned på et overleiret kulturlag av 5-10 cm mektighet. I kulturlaget gjorde han funn av nøstvetøks, og han nevner at nærmere 180 økser og øksefragmenter er plukket opp i nærheten av boplassområdet, i tillegg til et tusentalls flintfunn.

Konklusjon

Funnene fra Skogen bør sees i sammenheng med det generelle mesolittiske avtrykk ved Askimbuen. Særlig er nøstvetfasens representasjon dominerende; den høye konsentrasjonen av nøstvetøkser og eksistensen av kulturlag med sikker kontekst er en sterk indikasjon på denne tradisjonens semi-permanente bosetning. Funnene fra Skogen sammen med Brøggers utgraving og andre løsfunn hvor proveniensens er noenlunde kjent, gir ledetråder til hvor i landskapet bosetningene mer konkret vil være å finne. Det vedlagte kartet inneholder avmerking av en begrenset del av funnene, men likevel mer enn antyder dette kartet at de antatte bosetningene ikke har en begrenset utbredelse.

Vennligst ta kontakt med undertegnede dersom det er ønskelig med mer informasjon i form av kart, dokumentasjon, eller kopi av Brøggers rapport.

Gjenstandene vil bli levert direkte til Kulturhistorisk museum i Oslo.

Ingrid Fuglestedt

Referanser

Brøgger, A.W. 1906: *Fra den ældre stealder i Norge og en rapport fra en arkeologisk forundersøkelse av "Giltvetboplads" i Spydeberg*. Topografisk arkiv i Kulturhistorisk museum, Oslo. Transkribert og utgitt av Spydeberg bygdebokkomité 2016.

Fuglestedt, Ingrid 2006: "Sandokomplekset" – nyoppdagede groplokaliteter fra mesolittisk tid på Sandholmen i Askim kommune. I: Glørstad, H., Skar, B. & D. Skre (red.): *Historien i forhistorien. Festskrift til Einar Østmo på 60-årsdagen*. Kulturhistorisk museum, Universitetet i Oslo, Skrifter nr. 4, 49-63.

Glørstad, H. 2003 (red.): *Svinesundprosjektet, bind 2. Utgravninger avsluttet i 2002*. Universitetets kulturhistoriske museer, Fornminneseksjonen Varia 55. Universitetet i Oslo.

Lindblom, I. 1983: Former for økologisk tilpasning i Mesolitikum, Østfold. *Universitetets Oldsaksamling. Årbok 1982 / 1983*. Oslo, 43-86.

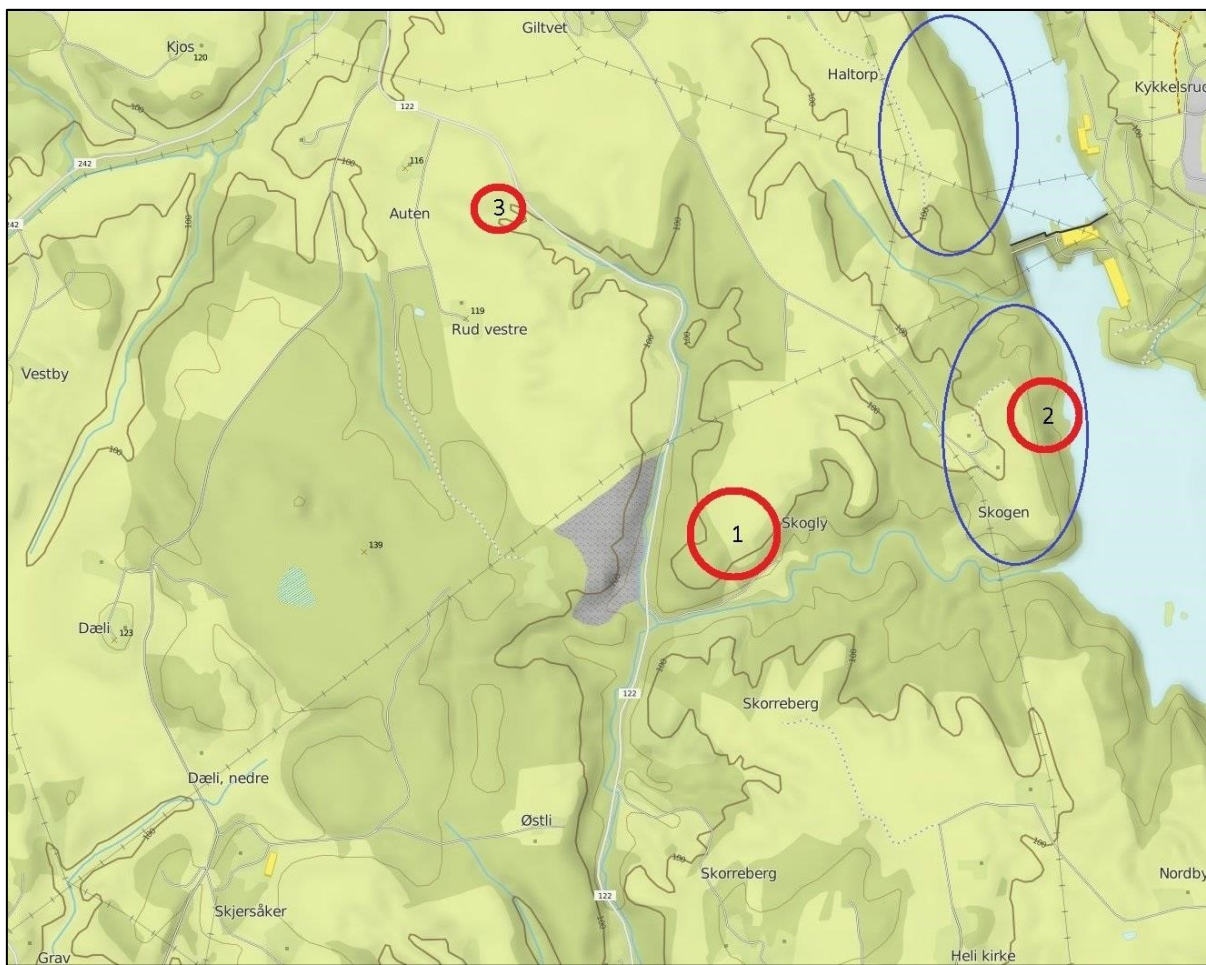
Mansrud, Anja & Persson, Per 2016: *Sandholmen, sikringsundersøkelse av groptufter fra eldre steinalder*. Rapport, Kulturhistorisk museum. Universitetet i Oslo.

Mikkelsen, E. 1975: *Frebergsvik. Et mesolittisk boplassområde ved Oslofjorden*. Universitetets Oldsaksamling. Skrifter – ny rekke nr. 1. Oslo.

Mikkelsen, E. 2015: Hus fra førromersk jernalder i Østfold. Utgravninger av boplassområde på Tvistein, Skulberg i Spydeberg fra yngre bronsealder og førromersk jernalder. *Viking bind LXXVIII 2015*, 63-94.

NIKU oppdragsrapport 72/2016: *Landskapsrommet Skjærsaker-Heli-Giltvedt - Et natur- og kulturhistorisk område i Spydeberg med nasjonal samfunnsverdi*.

Skulberg, P.K. 2018: Rapport om nye funn, nye observasjoner og nye spor fra Indre Østfold-kommunenes steinalderkultur langs Glomma. Fortidsminneforeningen, avd. Indre Østfold og Naturvernforbundet i Nordre Østfold. pp.58

Område 1: Nye funn på Skogen 36/2

Område 2: A.W Brøggers prøveutgraving i 1906 på Skogen 35/2.

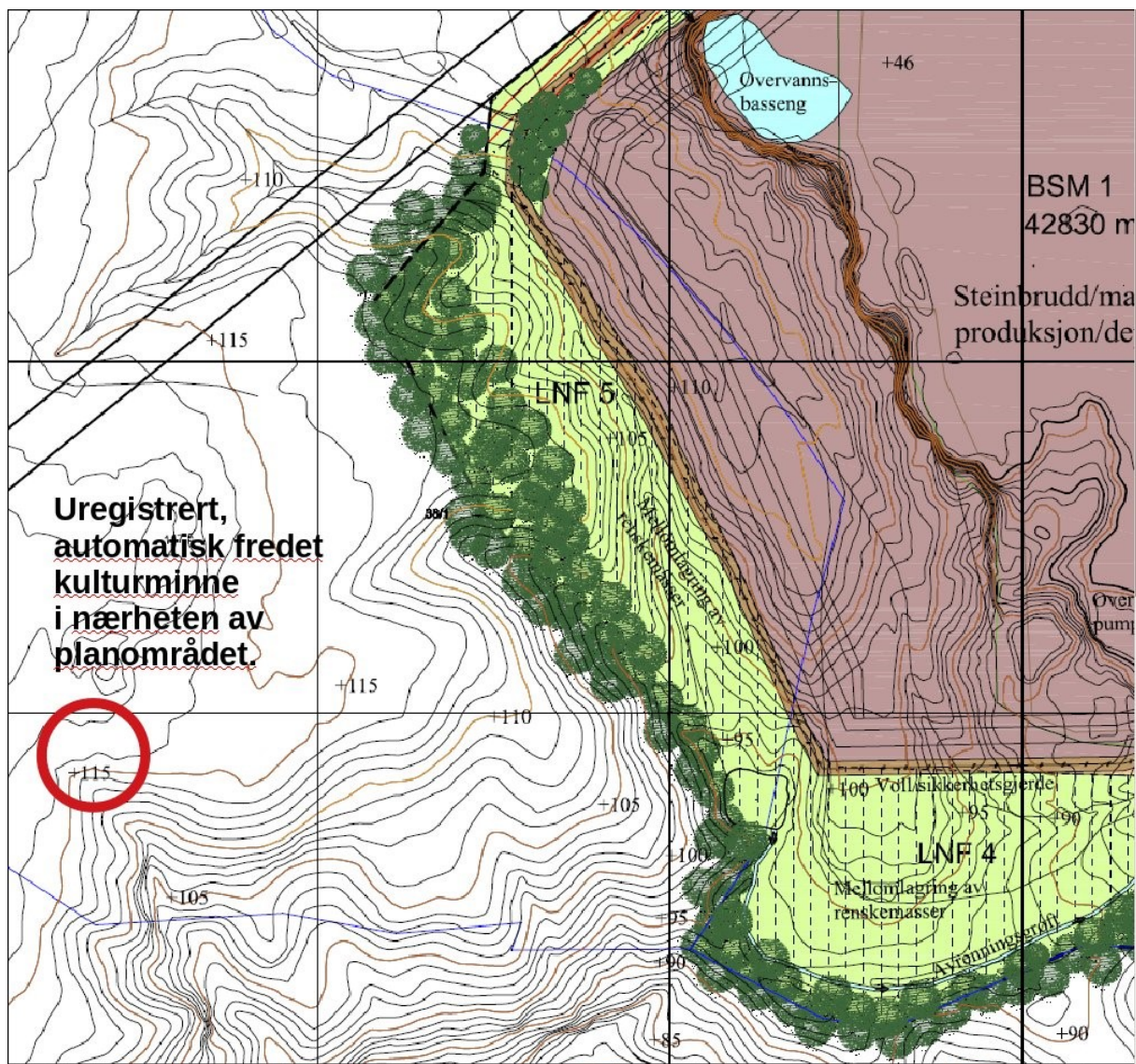
Område 3: Registrerte nøstvetfunn på Auten 38/1. (C21260)

Blå linjer markerer antatt spredning av de tallrike Haltorpfunnene og Skogenfunnene.

Funn av automatisk fredet kulturminne i nærheten av pukkverkkanten

Fylkeskonservatoren skriver i brev av 23.3.2018 til Fortidsminneforeningen: "Fangstgropen vil i løpet av våren 2018 bli innmålt med profesjonelt måleutstyr og lagt inn i kulturminnedatabasen Askeladden." (Fylkeskonservatorens referanse: 51396/2018 - 2016/7836.) Dette er enda ikke gjort.

Funnstedet er derfor inntegnet på et av reguleringsforslagets kart og satt inn under.

Funn av registrert fangstgrop i nærheten av pukkverkskanten.

Fylkeskonservator har så langt ikke tatt stilling til om løsfunnene markert på Fuglestvedts kart, områdene 1 og 3 skal tas inn i Askeladden.

Konklusjonen blir derfor at både reguleringsforslag og saksframlegg er mangelfulle på dette viktige punktet.

Natur- og landskapsvern

Planer om et nytt massedeponi og utvidelse av steinbrudd truer betydelige samfunnsverdier i landskapsrommet Skjærsaker-Heli-Giltvedt i Spydeberg. NIKU gjennomførte i rapport 72/2016 en integrert landskapsanalyse av området. Ut fra de utvalgte kriteriene presentert i denne rapporten, viser Skjærsaker-Heli-Giltvedtområdet særskilte ressurser med natur- og kulturhistoriske verdier som har lokal, regional og nasjonal dimensjon og potensial.

Det vises til rapporten og til Fylkesmannens innsigelse av 11.1.2018 vedrørende tiltak i naboravinen.

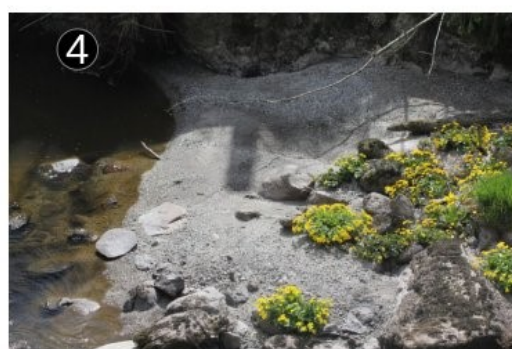
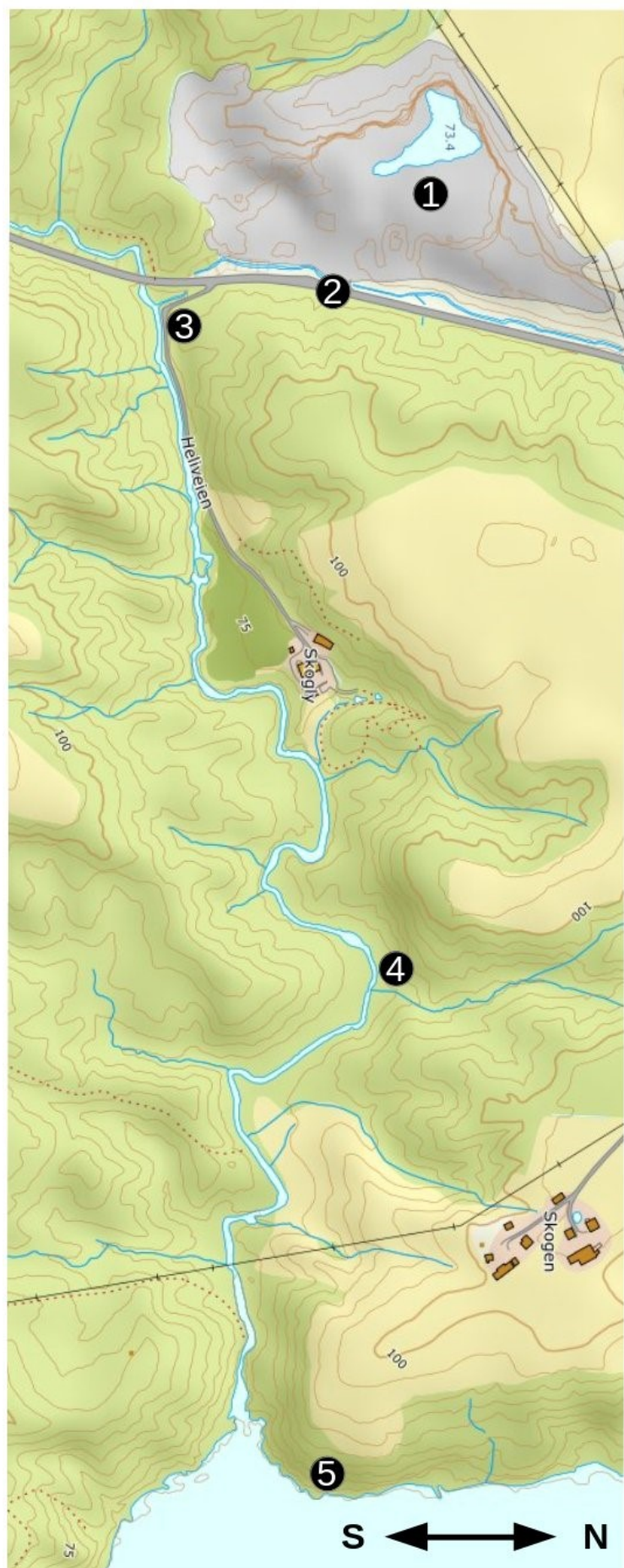
Forurensningsfaren

Når det gjelder forurensningsfaren vises til rapportene nevnt over og til Fylkesmannens innsigelse av 11.1.2018 for naboravinen. Vi forutsetter at Fylkesmannen legger de samme hensynene til grunn ved behandlingen av dette tiltaket med tilsvarende konsekvenser. Direktoratet for mineralforvaltning påpeker også en rekke mangler ved planen i sin uttalelse datert 17.1.2020.

Fra nettstedet ravinedalen.no, som viser fyldig oversikt over avrenningsutfordringene fra pukkverket, settes inn følgende:

Mer enn 15 år med avrenning fra pukkverket i Spydeberg hindrer det naturlige elveløpet i Skorga.

Flere pukkverk i den nye kommunen

I saksframlegget kan leses følgende: "Administrasjonen mener at en videreføring av steinbrudd/pukkverk i Skåruddalen er en god lokalitet for pukkverk i kommunen. Steinbruddet leverer pukk og bygningsmateriale til de lokale byggetiltakene og sørger for kort transport av stein. "

Under henvisning til det som er nevnt over av utelatte føringsdokumenter og manglende helhetsvurderinger, er tilrådingen fra saksbehandler ikke mindre enn oppsiktsvekkende. Dersom beslutninger innen arealforvaltningen Indre Østfold kommune skal skje på så sviktende beslutningsgrunnlag som her, vil dette framover bli utfordrende og til skade for befolkningen i den nye kommunen.

Kortreist pukk er isolert sett bra. Faktum er et Indre Østfold kommune har et stort antall eksisterende pukkverk fordelt på Trøgstad, Askim, Eidsberg og Hobøl. Det må ikke bli slik at hver grend må ha sitt eget pukkverk. Alle pukkverk medfører inngrep i naturen. Noe verre sted å legge opp til betydelig utvidelse og videre drift kan vanskelig finnes, med det vi nå vet om dette området.

Konklusjon

Det svært verdifulle kulturmiljøet på vestsiden av Glomma danner et varig grunnlag for nålevende og framtidige generasjoners opplevelse, selvforståelse, trivsel og virksomhet. Det må forvaltes sammen med det verdifulle kulturmiljøet på Askimsida ved Glomvika. Med Glomma som en viktig hovednerve i den nye Indre Østfold kommune, må disse områdene utvikles og tas vare på bl.a. ved at gamle sår repareres. Det foreliggende reguleringsforslaget for utvidelse av pukkverksdrift legger opp til det motsatte og må avvises slik det nå foreligger. Indre Østfold kommune må se helheten og mulighetene i den nye store kommunen og verne om denne viktige fellesressursen. Kommunen må derfor sørge for en ordnet avslutning og vedta sluttdato for videre masseuttak. I overgangsperioden må nåværende dype groper fylles med forurensningsfrie masser. Mottak av masser vil generere inntekter for driverselskapet gjennom denne avslutningsfasen.

Et mål må være at tilbakeføringen til LNF-område må være i gang i stor skala fra 2025 og at landskapet er ferdig tilbakeført i 2030. I denne perioden må Indre Østfold kommune legge til rette for å lette folks tilgang til Glomma og bedre opplevelsesmulighetene i dette kulturmiljølandskapet. Istandsetting av den gamle hovedveien fra Spydeberg kirke til Heli kirke som tur- og sykkelsti vil være et naturlig førstetiltak.

I denne saken må kortreist naturopplevelse og kortreist friluftsliv veie tyngre enn kortreist pukk.

Halvor H. Hartvig
Leder Naturvernforbundet Indre Østfold
Adr. Storgaten 27, 1890 Rakkestad

Per Espenes
Leder Fortidsminneforeningen Indre Østfold
Adr. Langliveien 363, 1816 Skiptvet

Gjenpart:

Fylkesmannen i Oslo og Viken

Viken fylkeskommune

Riksantikvaren

Direktoratet for mineralforvaltning

Forum for natur og friluftsliv Østfold

Vedlegg:

1. NIKU oppdragsrapport 72/2016: *Landskapsrommet Skjærsaker-Heli-Giltvedt- et natur- og kulturhistorisk område i Spydeberg med nasjonal samfunnsverdi.*

2. *Rapport om nye funn, nye observasjoner og nye spor fra Indre Østfold-kommunenes steinalderkultur langs Glomma.* Naturvernforbundet og Fortidsminneforeningen, november 2017.

3 . *Kulturhistoriske landskap av nasjonal interesse i Østfold* (Riksantikvaren 2015).

4. Riksantikvarens brev av 27.9.2018 - ref.: 16/01404-31

5. Uttalelse til høring på detaljreguleringsplan for massedeponi Skjærsaker GBNR. 40/1, med høringsfrist 12. januar 2018 fra Forum for natur og friluftsliv Østfold.